

Počítačová lexikografie

Příklady

Adam Rambousek

Příklady

- podklady, lexikální databáze
  - kompletní a podrobné příklady
- hotový slovník
  - upravená, zkrácená podoba

Funkce příkladů

- důkaz
  - *no other purpose, than that of proving the bare existence of words (Johnson)*

Funkce příkladů

- objasnění významu
  - doplňuje definici
  - ideálně jsou příklad a definice samostatné, ne vždy to jde

keen . . . **4.** Sharp; vivid; strong: *“His entire body hungered for keen sensation, something exciting”* (Richard Wright). **5.** Intense; piercing: *a keen wind*. **6.** Pungent; acrid: *A keen smell of skunk was left behind*. **7.a.** Ardent; enthusiastic: *a keen chess player*
AHD-4 (2000)

tantamount If you say that one thing is **tantamount** to a second, more serious thing, you are emphasizing how bad, unacceptable, or unfortunate the first thing is by comparing it to the second: *What Bracey is saying is tantamount to heresy. . . He said the decision was tantamount to protecting terrorist organisations around the world.* (*COBUILD-3 2001*)

Funkce příkladů

- ilustrace kontextu
  - syntax
  - typická slovní spojení, fráze
  - ukázka použití

decide *verb* [with obj.] come or bring to a resolution in the mind as a result of consideration: [with clause] *she decided that she liked him* [with infinitive] *I've decided to stay on a bit* | *this business about the letter decided me.* (ODE-2 2003)

- **hrouda**, -y f. (*instr.* hroudou i hroudou, *gen. pl.* hroud, *dat.* hroudám i hroudám, *lok.* hroudách i hroudách, *instr.* hroudami i hroudami) *kus slepené hlíny, zvl. vyorané prsti. Zapadly za ní hroudy její hrob byl zasypán. A. Mrš. Přen. role, pole, venkov, země. Žírnu orali kdys hroudu. Vrch. Plahočít se a dřít' na hroudě. Staš. Rodná, otcovská hrouda domov, vlast. Syn hroudy selský člověk. Mimo tu hroudu, na níž společně žijem, máme tak mnohé, co by mělo srdce naše pojit! Ner. Co bych si počal zde na szavé té hroudě? Zey. Z něho nic nebude, jen taková hrouda zemská sedlák, venkovan. Leg. Dkus (velký) něčeho. Hrouda másla, sněhu a p. Kniž. též o jiných látkách. Oddechla si, jako když jí s prsou svalí hroudu železnou. Svět. Dáma již hezky obstárlá, taková objemná hrouda masa. Šlej.*

- **razítkovati** ned. *opatřovati otiskem razítka.* Kolky jest nutno razítkovati černou barvou. Služ. min. škol.

Odkud se berou?

- citace (upravená) ze sbírky
  - pro historické slovníky
- vymyšlené příklady
  - obvykle jen krátká část nebo slovní spojení
  - *myš* - past na myši; kočka chytá myši
  - *a serious illness*
- autentické příklady z korpusu (COBUILD)
  - *gravitate* - He gravitated, naturally, to Newmarket.

- *"lexicographer's examples are more helpful in comprehension of new words than the authentic ones"* (Laufer, 1992)
- *"found overwhelming approval among teachers and learners of English for real examples taken directly from a corpus"* (Potter, 1998)
- ideální příklad je přímo z korpusu - velmi vzácné
- obvykle základ z korpusu
  - zjednodušení, pročištění, úpravy

Dobré příklady

- přirozené a typické
  - dostatečně velký korpus zobrazí časté kontexty, vzory, kolokace, gramatiku...
  - nevybírat jednotlivé výjimky
  - kontext - zbytečné podrobnosti navíc, záhadné odkazy...
    - *One woman in **every** two hundred is a sufferer.*

Dobré příklady

- informativní
  - lepší pochopení definice
  - ani málo, ani moc
    - bring up the rear: *Jack brought up the rear.*
    - region: *To have access to the truth and so to pass beyond the region of mere opinion is to take great risks.*
  - neodporovat definici
    - common cold: *A common cold could kill her.*

Dobré příklady

- srozumitelné
  - vyhnout se "obtížným" slovům a strukturám
    - above: *I had always considered Anthony priggishly above the rest of us.*
- nepřidávat příklady, kde to nemá smysl

Příklady

- stare, abyss, climb, figure (v, n)
- chovat, pochovat, televize, olovo, topit